ДНЕВНИКЪ

(стенографический)

на

ОБЛАСТНОТО СЪБРАНИЕ ШЕСТА, РЕДОВНА СЕССИЯ.

XII ЗАСѢДАНИЕ, ВЪ ПЕТЪКЪ НА 9 НОЕМВРИЙ 1884 ГОДИНА.

(Начало въ 1 часътъ подиръ пладне подъ предсѣдателството на Д-ръ Г. Хакановъ.)

Предсѣд.: (Звъни.) Засѣданието се отваря. Въ днешното засѣдание присѫтствуватъ 43 представители; отсѫтствуватъ съ отпускъ: г-да Серафимовъ, Златаровъ, Митрополитъ Григорий, Русковъ и Бобчевъ. Г. Секретаръ̀тъ ще прочете протоколъ̀тъ отъ миналото засѣдание.

Секр. Костовъ: (Чете го.)

Предсѣд.: Желае ли нѣкой да направи забѣлѣжка върху протоколъ̀тъ? (Никой.) Протоколъ̀тъ се приема. Има една телеграмма отъ Бургасъ.

Секр. Костовъ (чете):

Пловдивъ, Предсѣдателю Областнаго Събрания.

Земледѣлци повече отъ 3,000 уврата ниви за кадастрътъ секвестираха и на публична продань туриха цѣли чивтлишки помѣщения, които сѫ наши единички жилища, въпреки предписания законъ. Дѣйствията на този системъ сѫ посочени отъ Иванъ Хаджи Петровъ, чрѣзъ свой назърнинъ който е кметъ въ селото ни, за да вземе имуществото ни за ничтожна цѣна като предварително ни лиши отъ жилищата. Оплаквания предъ Префекта мендеръ алтѫ. Молимъ человѣческа и законна защита за уничтожение нелегалний и спекулантский секвестъръ, а за длъгълъ ни да се продаде отъ нивитѣ ни.

Хасанъ и Юсеинъ Махмудови Ваякьойски.

Хр. Гендовичъ: Ако се разаснква върху тази телеграмма, то не би било злѣ да присѫтствува правителственний комисарь, да отговори на тоя въпросъ. Не можа да разбера, защо не присѫтствува правителственний комисарь на официалната трибуна, когато има важни въпроси да се рѣшаватъ? Азъ немога сега да говоря върху тоя въпросъ. Относително сѫщий въпросъ, мисля, че нѣкои г-да доста добрѣ разумеха въпросътъ, нъ не виждамъ обаче въ официалната трибуна нѣкое лице, за да отговари. За това жално ми е и скърби, че официалната трибуна е безъ правителственъ комисарь, който да защищава тоя важенъ въпросъ. Азъ немога да зная, отъ колко е важна тази телеграмма, нъ както ми се чини, тя е отъ голѣма важность и безъ друго трѣбва да присѫтствува Директора на Финанситѣ и да отговаря отъ официалната трибуна. Не зная, по кои при-

чини неприсѫтствува и защо? Да не би да го е втресло нѣкоя, може би политическа треска, като високи лица понѣкога усѣщатъ такъва треска. Миналата година когато ги запитваха по нѣкои части, тѣ казваха, че треска имали и не сѫ въ състояние да дохождатъ. Толкова имамъ да кажа.

Г. Груевъ: Точно незная защо е секвестиранъ имотътъ на тѣзи хора, за който говори телеграммата, нъ това може би е станало, защото си неплащатъ даньцитѣ. Ако има законъ . . . (не се чуе.) Правителството неможе да секвестира повече имотъ отъ колкото струва неговия иекъ. Нетрѣбва дълги разисквания, освѣнъ да се произнесе Събранието, че тоя секвестръ е неправиленъ и незаконенъ; понеже когато се прибѣгне къмъ принудителна мѣрка, трѣбва да се съобразятъ надлѣжнитѣ власти съ законътъ и да секвестиратъ толкова, колкото е необходимо потрѣбно, за да се покриятъ даньцитѣ, а нищо повече. И тѣ трѣбва всѣкогажъ да се придържатъ строго у предписанието на законътъ.

Аргиридисъ: Азъ за жалость, незная за какво се касае тая телеграмма, нъ искамъ само да приведа едно нѣщо: че това става по вѣдомството на Дирекцията на Финанцитѣ. Сѫщето става и по Каваклийската околия; тамъ селянитѣ иматъ да даватъ 48.000 гр. за данъкъ и тамъ финанциалнитѣ власти запечатаха 105 кѫщи, за да събератъ тѣзи 48.000 гроша. Понеже въпросътъ не е отъ малка важность, азъ предлагамъ, тази телеграмма да се испрати на Бюджетарната комисия; тя да изиска тия сведения отъ Дирекцията на Финанцитѣ, да ги предложи на почит. Събрание, и ако сѫ вѣрни, да изложи всичко, което има да каже противъ усилията които прави Дирекцията на Финанцитѣ, да продава, да секвестира, да запечатва имотитѣ на хората, за да се наплатятъ даньцитѣ.

Я. Д. Матакиевъ: Азъ мисля, че напразно разискваме тоя въпросъ. Тукъ имаме една телеграмма, която мисля, че е едно прошение. По-напрѣдъ трѣбва да се проводи на надлѣжната комисия, която да изучи работата, какъ е, и да даде своето заключение. А нетрѣба да се праща на бюджетарната комисия, нъ на прошетарната, и слѣдъ като даде тя заключенията си, тогава да говоримъ по тази телеграмма; инакъ днешното говорение ще остане ялово. За това предлагамъ, да се испрати телеграммата на прошетарната комисия

Х. Д. Х. Бояджиевъ: Азъ мисля, че нѣма нужда да разискваме повече по тая телеграмма, до когато не се произнесе прошетарната комисия. Забѣлѣжката, която направи г. Гендовичъ, мисля, че е твърдѣ умѣстна, защото съгласно съ чл. 98 й отъ Орг. Уставъ, всѣкога, когато се разисква въ Събранието единъ въпросъ, трѣбва да присѫтствува единъ правителственъ комисарь. (Чете членътъ.) Така като е работата, непременно трѣбва да присѫтствува правителственъ комисарь, защото може би сѣтне правителството да каже, че нѣма хаберъ отъ тая работа, понеже е разисквана, безъ да присѫтствува правителственъ комисарь, който да отговаря. За това предлагамъ, да се проводи телеграммата на прошетарната комисия.

Д. Т. Бъркаловъ: Азъ съмъ съгласенъ съ г-да предговорившитѣ, да се проводи тая телеграмма на особенна комисия за прошенията; нъ нека ми позволи почит. Събрание да кажа нѣщо, което да послужи за обяснение, или по добрѣ ще послужи, щото Обл. Събрание, да си състави мнѣние върху тая телеграмма. Тази телеграмма се телеграфира отъ Бургасъ, село Ваякьой, отъ моята избирателна колегия. Просителитѣ сѫ двама души братя: Хасанъ и Хюсеинъ Махмудови, притежатели въ това село на извѣстно количество дюлюми земля. Тѣ сѫ едни малки чифликъ-сайбий въ това мѣсто, гдѣто Иванчо Х. Петровъ, нашъ Директоръ на Финанцитѣ, има подъ аренда единъ много голѣмъ чифликъ. Тѣзи хора, които сѫ отправили тази телеграмма, трѣбва да приемемъ, че сѫ я отправили

въ видъ на прошение. Нъ има едно нѣщо, което трѣбва почит. Събрание да вземе предъ видъ, че самото това жалване или оплакване, поднесено на Обл. Събрание съ една телеграмма се появя като единъ видъ „уржансъ“ за тѣзи хора които телеграфиратъ. Твърдѣ възможно, че финанциалнитѣ власти които събиратъ тоя данъкъ, съ който сж обложени земитѣ на тѣзи хора, ние да неможемъ да ги опрекаваме, като си испълняватъ длъжностьта; нъ тамъ се приказва нѣщо по-друго, което има голѣма причина да заинтересува Събранието, за да се необърнѣ индиферентно къмъ тази телеграмма. Нуждно е, щото Събранието предварително да вземе мѣрки, да обезпечи тѣзи хора, които се жалватъ и искатъ да не се испълнява насилственно исплащанието на данъкътъ имъ; защото веднажъ то извършено, ако би да се оправдаятъ тѣзи хора, ще кажатъ надлѣжнитѣ власти: какво да ви направимъ, когато вече тукъ е станало нѣщо редовно? Когато сж продали имотитѣ на хората, и го купили други, какво разбираме, че може да стане сѣтне? Както знаи, тѣзи хора недлъжатъ единъ данъкъ отъ недоимъкъ, нъ отъ по-първитѣ години, когато тѣхнитѣ имоти сж били въ рѫцѣтѣ на други. Всищи знаемъ, че преди войната, и най-детинето на Руската армия въ България, всичкитѣ Турци избѣгнаха и оставиха имота си на произволи и случаи. Послѣ възстановений редъ, тѣ се завърнаха и искаха да станатъ possesori на имотитѣ си и да ги експлоатиратъ тъй, както всичкитѣ други иматъ право да си ги експлоатиратъ, или да обработватъ своитѣ имоти. На тѣзи хора, незная по какви причини, се отнело всѣка възможность да станатъ властители върху собственитѣ си имоти, и че нѣколко години наредъ бѣха принудени да живѣятъ въ г. Бургасъ и неможаха да отидатъ на с. Ваякьой. Не искамъ да се впущамъ да разказвамъ защо сж могли, или не; нъ само искамъ да дамъ едно повърхностно понятие на почит. Събрание, съ което като го освѣтла, ще го помоля да рѣши, да се възстанови едно преслѣдване, по единъ такъвъ пѫть, който е лояленъ и една похвална мѣрка на Обл. Събрание, за да не се осѫждаме, че стоимъ тукъ като единъ товаръ, който всѣка жалба на едно частно лице или общественно учреждение, счита като една тягостъ. За това бихъ молилъ Обл. Събрание да рѣши, да се възложи въпроса на една компететна комисия, и ако е възможно да се възстане противъ такива мѣрки. Колкото за оплакването на преждеговорившний, че нѣмало на официалната трибуна г. Директора на Финанцитѣ, за когото каза, че го била хванала треска, то нека бѫде удовлетворенъ, защото той е сега на мѣстото си, и може да се разпоква по повдигнатий въпросъ.

Г. Груевъ: Ако да не бѣше днесь петъкъ и утрѣ сѫбота, когато прошетарната комисия дава докладъ върху постѫпившитѣ прошения, можахъ да се съглася, да се препрати тая телеграмма на тая комисия; нъ макаръ и да се препрати, комисията нещо има врѣме да изучи въпросътъ. Тука има не само специаленъ случай, нъ и друго нѣщо: тукъ работата не се касае до едно лице, нъ изобщо до всичкитѣ; защото дѣйствително, принудителното испълнение за събирание данъцитѣ на много мѣста стават тъй, както спомена Г. Аргирияди. За това Събранието да разпоква тоя въпросъ, не частно за тия лица, нъ изобщо за всичкитѣ, и ако мисли, че неможе да направи нѣщо днесь, защото може би г. Директорътъ на Финанцийтѣ нещо да е готовъ днесь да даде подробни сведения, то да се постави въпроса на утрѣшний дневенъ редъ. Азъ мисля, че това трѣбва да стане така, не само, защото инакъ ще се забрави, нъ и по съображенията, които представи г. Бракаловъ. Ний нетрѣбва да се намѣсваме преди да стане извѣстна една работа за сѫдебно преслѣдване на нѣкое лице. Ако дѣйствително иматъ право онія, които се оплакватъ, да имъ дадемъ правото, а ако нѣматъ да имъ недаваме, но да не спираме напразно едно ис-

пълнение, което е станало, може, би съгласно съ законътъ. Въ единий и въ другий случай е добро да не разисква Събранието тоя въпросъ, додѣто не изслуша г. Директора на Финанцийтѣ; а тогава когато го изслуша, може да се произнесе, или пека се тури разискването на въпроса на първий дневенъ редъ на утрѣшното засѣдание.

Дир. на Финанцийтѣ: Азъ нещѫ да се мѣся въ разискванията, които почит. Събрание има по поводъ на тая телеграмма, нъ имамъ честь да заявя, че правителството мисли, че сѫществува въ страната законъ и ако мисли едно лице, че е пострадало, то има право да се оплаква. Единъ человѣкъ, който не занимава служба, ако постѫпи противъ закона за него може да има извинение; нъ единъ человѣкъ, като чиновникъ, който трѣбва да знае законитѣ, за него извинение неможе да бѫде. Азъ пакъ казвамъ, че неискамъ да се мѣся въ разискванията, които има Почит. Събрание, нъ мисля, като чиновникъ и като частно лице, че не остая друго нищо, освѣнъ да се проведи телеграммата на прошетарната комисия; тя и правителството трѣбватъ да изслѣдватъ всестранно тази работа, и който е виновенъ, трѣбва да се накаже най-строго.

К. Величковъ: Азъ мисля, че съ това прошение трѣбва да се постѫпи, както и съ всичкитѣ други, т. е. трѣбва да се препрати на прошетарната комисия, която като вземе сведения отъ правителството и сведения отъ практиката, да докладва. Върху такива важни работи, каквото е това прошение да се произнесемъ сега, толкова бързо, мисля, че се излагаме неволно да ни осѫждатъ, че грѣшимъ, или прибързаме много. Колкото е една работа по-важна, толкова повече трѣбва всестранно да се изучи, именно когато се напада една личность, която занимава най-високъ постъ въ нашата область. Азъ съмъ съгласенъ съ Г. Бъркалова, че може да се спревари секвестра, нъ единъ пѫть една работа влѣзла въ Обл. Събрание, мисля, че ако се минатъ нѣколко дена, тѣзи хора нѣматъ отъ какво да се боятъ. Може Директоритъ на Финанцийтѣ или другъ директоръ, ако мислатъ, че нѣматъ по-сериозна работа отъ тази, да спратъ испълнението на тоя секвесторъ. Тъй като работата е влѣзла въ Обл. Събрание и е дала поводъ на Събранието да разисква, то трѣбва прѣдварително да се изучи въпросътъ. За това, безъ да разискваме повече, да се прати телеграммата на прошетарната комисия.

Х. Д. Х. Бояджиевъ: Както одеве споменахъ, тази телеграмма неможе, освѣнъ да се счита като едно прошение, и слѣдователно трѣбва да се испрати на прошетарната комисия. Колкото за спирането на секвестра, това е толкова незаконно, щото съ това ний сами да станемъ испълнители на закона и да направимъ такъва погрѣшка, която не би направилъ нѣкой другъ, който е натоваренъ съ испълнението на нашитѣ закони. Секвестръ трае отъ единъ до три мѣсяци и повече, защото се протака много врѣме при всичкитѣ формалности, които се предвиждатъ въ закона за испълнението: викатъ се странитѣ, опредѣлятъ си новъ срокъ да внесатъ данъцитѣ и пр. За това както се вижда, ний ни най-малко нетрѣба да се грижимъ въ това отношение, че ще закъснѣемъ. Азъ зная факти, че по двѣ години сѫ стояли секвестри и още повече. А този въпросъ е такъвъ, щото върху него трѣбва да се обърне по-сериозно внимание. И преди да се вземе нѣкакво рѣшение, трѣбва да се обмисли всестранно тоя въпросъ. Трѣбва да се иска обяснение отъ Префектътъ и прочее. А какъ може днесь или утрѣ съ бързота да приемемъ да разискваме тоя въпросъ? Его защо азъ моля да се препрати на прошетарната комисия, и тази комисия, както всѣки пѫть е правила, ще вземе всичкитѣ сведения по тоя въпросъ; и Събранието тогава ще може да се занимава много повече съ него, отколкото сега да разисква. (Гласове: изчерпанъ е въпросътъ!)

Д. Т. Бъркаловъ: Нѣкои отъ Г-да говорившитѣ, именно Г. Бояджиевъ, види се да разбиратъ работата друго яче, отколкото ний го тълкуваме. Азъ не говорихъ че трѣбва да се рѣшава съ бързина; казахъ само, че този секвестрътъ е единъ такъвъ секвестръ, предвиденъ отъ законътъ, който налага да се секвестрира въ непродължително врѣме единъ имотъ за едно окончателно рѣшение, и да се испълни една сѫдба. Тѣзи хора, които се оплаквали разумѣватъ именно такъвъ секвестръ, когато се продава имота на единъ человѣкъ, за събиране на данъкътъ. Азъ мисля, че нѣма ни единъ представитель въ Събранието, който да незнае, че събирането на данъка става слѣдъ първоначално обявление въ срокъ отъ 15 дена. Слѣдъ 10 дена секвестрираний имотъ се продава и се събиратъ данъцитѣ. Въ това като е тъй, отъ самото естество на работата, която е извършена върху това нѣщо, иде, че тѣзи власти трьрдѣ хубаво ще продадатъ имота, за да вематъ тѣзи пари за данъка, който искатъ отъ него. Въ азъ ви казахъ предварително, като по-близо до работата, че тоя данъкъ е отъ първитѣ години, когато тѣ не сѫ експлоатирали сами имотътъ си. На хората се е отнела всѣка възможность, да печелятъ пари отъ своитѣ имоти, като сѫ имъ ги взели частни лица, подъ предлогъ, че тази нива е моя и онази моя. А Хасанъ и Хюсенъ да нѣматъ пари да идатъ въ сѫдилището, за да се сѫдатъ съ лицата, които имъ сѫ взели имотътъ, да повдигнатъ единъ споръ за собственность. Такива хора има много, които сѫ разграбили имотътъ на Турцитѣ, по тоя начинъ, а правителството като ги е намѣрило записани въ своя списъкъ, иска отъ тѣхъ данъкъ за тия имоти, които други хора експлоатиратъ. Ако вземемъ рѣшение въ полза на просителитѣ да се спрѣ секвестра, то ще бѫде толкова по-справедливо, щото нѣма да се даде въ бѫдище поводъ на други хора, за да присвоявать чужди имотъ. Това е единственний случай, който се представя прѣдъ Обл. Събрание. За това да не оневправдаваме тѣзи хора, защото незнаятъ гдѣ да се отнесатъ, като сѫ се отнесли до Събранието вмѣсто до сѫдилището. Всички знаемъ колко оплаквания има отъ сѫдилищата, за което самъ Г-нъ Главний Управитель въ словото си е призналь до колко могатъ да дадатъ гаранция.

Я. Д. Матакиевъ: Какво е испълнението на едно дѣло и какво е секвестриране, това е извѣстно на всѣкиго, който е запознатъ съ законътъ. За испълнение на тоя законъ сѫ натоварени извѣстни чиновници, за събирането на данъцитѣ сѫ наредени тоже извѣстни чиновници, и то съ единъ законъ, който имъ предписва редътъ и мѣркитѣ по които ще се водятъ при испълнението на единъ законъ.

Че законитѣ по нѣкога се показватъ строги за нѣкои лица, че докачатъ нѣкои бѣдни хора, това е така, но такива нѣща ставатъ всѣкадѣ по свѣта. Но за това неможе Обл. Събрание и представителното тѣло, по единъ простъ случай, или по една проста телеграмма, да каже, да се спре за малко врѣме единъ членъ на единъ какъвъ да е законъ. Тукъ се казва, че има единъ секвестриранъ имотъ, а какъ е станало, да ли законно, или не, незнаемъ. Ний сѫдимъ по тази телеграмма, че е станало такъво нѣщо, за което има оплакване, а това оплакване да ли е право или не, трѣбва да се изучи. Да ли е направено всичко съобразно съ законътъ, трѣбва ние като хора, които искаме да даваме право, да изнамѣримъ да ли работата е тъй, и трѣбва да работимъ съгласно съ законитѣ, които ний сме създали — трѣбва предварително да изучимъ основно това оплакване. Нѣкои г-да казахъ, че Събранието трѣбва до гдѣто да изучимъ въпроса, да рѣши да се спре секвестра на тия имоти. Незнаемъ, да ли ще се испълни скоро секвестра, или ще се продадатъ тѣзи имоти. Това немога да зная, както незная, да ли отдавна е секвестриранъ или

скоро; но работата е, че има *законъ*, по който се вършатъ тия работи. Намъ се отговори отъ офиц. трибуна, че ако има престжпление на законътъ, то да се накаже виновний. Това ако и да не бѣше ни се казало, ний трѣбваше така да направимъ: трѣбва да изучимъ въпросътъ добрѣ и ако има нѣкакво престжпление, да се накаже виновний чиновникъ. Но ми се чини, че ще направимъ нѣщо прибързано, ако преостановимъ една мѣрка не административна, за която незная да ли е крива или права. За това тази телеграмма да се испрати на прошет. комисия и послѣ да видимъ ако има нѣщо криво да накажемъ чиновника, ако той заслужва, а не да взимаме предварителни рѣшения. (Гласове: Изчерпанъ е въпросътъ).

От. Тилевъ: Отъ прочитанието на телеграмматa до колкото можахъ да разбера, просителитѣ не се оплакватъ отъ секвестра който сж имъ направили спрямо кадастралний данъкъ, но тѣ казватъ нека ни се продадатъ нивитѣ които секвестрираха. Правителственитѣ чиновници намѣсто да продаватъ ниви, тѣ продаватъ нашитѣ жилища. Така щото тукъ забѣлѣжвамъ едно сжществено оплакване на тѣзи хора. Тѣ длъжели за кадастра отъ ниви и секвестрираха имъ 3 000 уврата ниви, а намѣсто да се продаватъ нивитѣ продаватъ се жилищата имъ; ето едно сжществено оплакване. За това не съмъ въ нищо противенъ, ако се проводи тази телеграмма на прошетарната комисия; но обрѣщамъ внимание на това, че не се продаватъ ниви, но — жилищата. Ако е дѣйствително това оплакване така, то нека се препрати на изучване на прошетарната комисия, а Дир. на Финанциятѣ да земе актъ отъ тѣзи разисквания, и още днесъ да даде разпореждание да направи нуждното, за да не се продаватъ на тѣзи хора жилищата намѣсто нивитѣ.

Дир. на Финанц.: Въ нашата страна има сждилища, има префекти, тѣ сж могли да се оплачатъ на тѣхъ, нъ както и да е, като имамъ предъ видъ този принципъ, че единъ чиновникъ правителственъ трѣба да знае законъ, то той ако го пренебрегне, трѣба да се накаже толкозъ по-строго, колкото по-високъ постъ занимава, и правителството ще употрѣби сичкитѣ срѣдства съ които располага, за да издири работата, и направи онова което е нуждно. (Гласове: изчерпанъ).

Хр. Гендовичъ: Изчерпанъ е въпросътъ!

Предсѣд.: Предъ Събранието има едно предложение отъ г-на Аргирияди, който предлага, да се проводи тази телеграмма на прошетарната комисия, друго отъ г-на Бъркалова, който предлага да се спре преслѣдването, до когато се произнесе комисията и Събранието.

К. Величковъ: Тѣзи двѣ предложения сж съвсѣмъ отдѣлни, ние трѣба да изпитаме, истина ли сж тия работи или не. Нѣкой г-да депутати мислятъ, че сжщеврѣмено да се каже на правителството да постанови спирането на секвестра; тъй щото ний трѣба да раздѣлимъ тѣзи два въпроса, най-напредъ да гласуваме да се даде на прошетарната комисия, а отдѣлно да се гласува за второто предложение.

Предсѣд.: Приема ли се предложението на г-на Аргирияди? (Приема се).

Бъркаловъ: Азъ нѣмамъ предложение, нъ мисля, че официалната трибуна зе актъ отъ това което се говори; ако намѣри, че интересътъ на правителството е, да се не дава причина на единъ елементъ, който даже безъ причина прави много шумъ, то да направи зависящe распоряжение. (Гласове: прието).

Предсѣд.: На първъ дневенъ редъ е прочитание рапорти отъ законодателнитѣ комисии. Имали нѣкой рапортъ готовъ? (Нѣма). На втори редъ е третото разискване на законопроектътъ за промѣнението на членоветѣ 23, 24, 25, 26 и 27 отъ притурката № 9 на Органический Уставъ. Желае ли Събранието да се прочете рапорта?

К. Величковъ. Всичкитѣ г-да депутати знаятъ рапорта, за това излишно ще бѫде да се прочете. Азъ привличамъ вниманието на г-да депутатитѣ върху единъ членъ отъ законопроекгъгъ който повдигна много разискване, и въ който споредъ мене и вѣрвамъ тоже споредъ мнѣнието на повече отъ депутатитѣ стана една неправилность, когато тютюнътъ отъ 5-то качество се опредѣли на 18 гроша. Още тогава имахъ честьта да кажа, че ако се направи математическа смѣтка, неможе да се продава тютюнътъ за тази цѣна. Именно плаща се 10 гроша за право продаване, два гроша за мерурие, и послѣ като се дава десятъкъ на малки продавци, то на-да ли ще може да се покриятъ разноскитѣ, за да се приготви тютюнъ, за пакети и прочее. Ако трѣбва да го продава по 18 гроша, това ще каже че никакъ не ще да има тютюнъ отъ послѣдно качество или ще се тури въ пакетитѣ самиятъ боклукъ и на хората ще се дава единъ видъ отрова. Азъ мисля, че Областното Събрание не може да желае да ставатъ такива работи, които да сѫ врѣдни за онѣзи който го продаватъ. А сѫщеврѣменно съ такава една ничтожна цѣна за 5-то качество ние нанасяме тоже врѣда на производителитѣ на тютюнътъ, защото когато тѣ видятъ, че не е възможно да имъ излѣзе смѣтката при тютюнътъ по 5-то качество, тѣ нѣма да купятъ тютюнъ за по-голѣма цѣна. Тогава производителитѣ трѣба да задържатъ този тютюнъ въ своитѣ складове или да го дадѫтъ за по-долна цѣна. А ние трѣба да дадемъ на фабрикантитѣ възможность, да купуватъ тютюнъ по една цѣна която е згодна. Когато плаща 10 гроша за право, 2 гроша мерурие, и ако иска да му остане три гроша за пакетъ, за работа и за десятъкъ на малкитѣ тютюнджии, то се разбира, че неможе да купи тютюнъ при производителитѣ за 2—3 гроша. Нѣкой може да каже, че може да се испраща тютюнътъ отъ 5-то качество и въ Европа, нъ той неможе да се харчи освѣнъ на мѣстото си, той неможе да се изнесе нито въ Турция нито въ друга държава, той остава непремѣнно тука. И щомъ такъвъ тютюнъ не се купува у насъ, то значи, че съвсѣмъ едностранчиво глѣдаме на оная страна, която най-много заслужва уважението на производителитѣ, ако опредѣлимъ цѣна толкозъ долна и ничтожна, както я опредѣли г нъ Груевъ въ послѣдното засѣдание. За това моля да разиска почитаемото Събрание тази алинея отъ членъ 5 й. Азъ не правя никакво предложение, нъ мисля, че нѣма да сбъркаме ако туриме тая цѣна 20 гроша или 22 гроша. (Гласове: 20.) Понеже има тукъ по-компетентни членове отъ мене въ това отношение, то оставямъ на тѣхъ, да предложатъ.

Предсѣд.: Тъй като г. Величковъ направи доправка, азъ неможа да позвола разискване върху члена. Чл. 52 на Вжтр. Правилникъ казва (чете): „Въ третото разискване, което става единъ день най-малко подиръ второго, Събранието разглѣжда и гласоподава само поправкитѣ и доправкитѣ, които сѫ подкрѣпени най-малко отъ 10 члена, и се произнася съ писменно гласоподаване, да ли да се приеме законопроекгъгъ или не“. Ако има нѣкой да прави доправка моля да я даде. Инакъ ако позволявамъ всѣки да говори, и да прави поправки и доправки нѣма да се свършатъ разискванията.

Ив. Ст. Гешовъ: Азъ зимахъ думата да отдамъ справедливостьта на праведнитѣ доводи, които изказа г. Величковъ, въ полза на измѣнението цѣната, която се опредѣлява за петото качество тютюнъ. Още завчера направихъ си впечатление, че отъ цѣната 18 гр. на петото качество ще произлѣзатъ два резултата, както забѣлѣжи г. Величковъ: първо, че тоя тютюнъ ще бѫде толкова долно качество и размѣсенъ съ разни други вещества, щото, не може да се дава на употрѣбителитѣ понеже може да врѣдо, било въ хигиеническо отношение, било въ всяко друго; второй резултатъ ще бѫде

повръда на самитѣ производители, които ще бъдѫтъ задължени да продаватъ тютюнътъ, по-долѣ отъ колко нинкъ, ако бѣше цѣната по-горѣ отъ 18 гроша. Нѣма да се впускамъ въ по-дълги разисквания, защото г. Величковъ добрѣ разправи работата, и ползувамъ се отъ случая да предложа, щото цѣната на петото качество тютюнь да се опредѣли на 20 гр. Съ това мисля, че ще бъдатъ достаточно удовлетворени и производителитѣ и консуматоритѣ.

Предсѣд.: Подкрѣпя ли се поправката на г. Гешова? (Подкрѣпя се). Тъй като поправката на г. Гешова се подкрѣпя, турямъ я на гласуване и моля, които сѫ за нея да станатъ прави. (Болшинство). Приема се.

Има ли още нѣкоя поправка? (Нѣма).

Пристѫпяме къмъ поименното гласуване на законопроекта.

К. Величковъ: Можатъ да станатъ още поправки.

Предсѣд.: Ако има нѣкоя поправка, не е гласувана още.

К. Величковъ: При всичко, че Събранието гласува 20 гр. за петото качество, но може би ще остане тоя законъ безъ дѣйствие. Защото хората, които зимать отъ фабрикитѣ тютюнъ, казватъ, че не е възможно да се продава петото качество 20 гр. Понеже не се опредѣля на минимумъ, а на максимумъ цѣната, за туй трѣба по износний максимумъ. (Гласове: то се рѣши). Но понеже неможе да се повърнемъ, азъ предлагамъ въ чл. третий, пета алинея, намѣсто 10 гр. право за употрѣбление да се зима 8 гр.

Х. Д. Х. Бояджиевъ: Азъ мисля, че всички се съгласихме, да приемемъ цѣната на петото качество 20 гр., за това и съ готовность приехме предложението на г. Гешова. Но ако нѣкои казватъ, че нѣма да се продава петото качество тютюнъ по толкова гроша, азъ можа отъ практика да зная, че никой пѫть не се е продавалъ тоя тютюнъ по-скѫпо отъ 20 гр. Още повече, че тукъ се относи до единъ килограмъ. Десять гр. право за употрѣбление, по 3 гр. го купуватъ, 2 гр. мерурие, има печала 5 гр. златни. Какво повече искатъ? Слѣдъ тия поправки които се приеха, мисля, че нѣма никакви доправки и да пристѫпимъ къмъ поименно гласуване на закона.

Аргириди: Г. Бояджиевъ каза, че трѣба законопроекта да се приеме изцѣло, тъй като нѣмало доправки; но понеже всѣки депутатъ има право, да прави предложение, ако мисли, че цѣлий законъ неможе да се тури въ сила; за това може да се намали отъ друга страна при бандеролитѣ, за да можемъ да дойдемъ до единъ резултатъ. Всички които подкрѣпихме предложението, за да остане цѣната 18 гр., водихме се отъ това съображение, населението да не купува тютюнътъ скѫпо. А като намалихме четвъртото качество, тогава ще паднемъ на това зло, че тютюлътъ ще бѫде толкова лошъ щото населението не ще може да го пуши. Третото качество нека е 40 гр. Мисля, че предложението на г. Величкова трѣбаше да се приеме да бѫде цѣната 22 гр.; но понеже Събранието неможе да се повърща, то нѣма освѣнь да приемемъ петий разрядъ бандеролно право отъ 10, на 8 гр.

Ив. Ст. Гешовъ: Когато подкрѣпихъ г. Величкова да се увеличи цѣната отъ 18 на 20 гр. за петото качество, азъ имахъ предъ видъ, че г. Величковъ е на мнѣние да се зима 10 гр. право за употрѣбление на петото качество тютюнъ. Г. Величковъ обаче не сподѣляль това мнѣние и ималъ намѣрение да се намали правото за употрѣбление отъ 10 на 8 гр. Слѣдователно Събранието имаше два пѫти: или да се съгласи да остане цѣната 18 гр. и да се намали правото за употрѣбление на пето качество отъ 10 на 8 гр.; или да се увеличи цѣната на 20 гр. и да остане правото за употрѣбление на 10

гр. До колкото помня отъ вчерашното разискване, Събранието изслуша много аргументи за това право 10 гр., и рѣши да остане 10 гр. въпреки предложението на г. Герджикова. И сега ако се подкрѣпи предложението на г. Величкова, то бѣше за това, защото Събранието оцѣнява дѣйствително, че правото за употрѣбление на пето качество отъ 10 гр., е такова което не би позволило на фабрикантитѣ да продаватъ на консуматоритѣ тоя тютюнъ по 18 гр. Но щомъ приехме цѣната 20 гроша, то нѣма какво да се намалява правото за употрѣбление отъ 10 на 8 гр.; за това зехъ думата да кажа, че като се съгласихъ за увеличение цѣната отъ 18 на 20 гр., не можа да се съгласа за намаление, правото за употрѣбление. Азъ разбирамъ, че Събранието е рѣшило завчера по принципъ, че трѣбва да се зима на петото качество право за употрѣбление 10 гр., и това е едно негово убѣждение, отъ което никакъ неможе да се разубѣди. Тъй като сега се уравновѣси цѣната на тютюнъ съ правото, азъ мисля, че не трѣбва да се промѣни.

Я. Д. Матакиевъ: Г. Величковъ може би има право като каза, че е малка продажната цѣна на пето качество тютюнъ, нъ той направи това отпущание, че когато се правеше предложение за намаление цѣната, която бѣше предложена въ проекта съ 25 гр., той не направи своето предложение да се остави тая цѣна, за да имаше Събранието врѣме да размисли върху това предложение. Събранието прие предложението на Г. Гешова, да остане цѣната 20 гр., като мислеше, че, споредъ правото което се зима, тая цѣна е достатъчна. Ний можехме да увеличимъ максимумътъ на цѣната за продаването; нъ ще направимъ голѣма грѣшка, ако намалимъ правото, което зима правителството. Това е вече и другъ пѫть признато отъ Събранието, че най-лесний приходъ за областьта сѫ непрямитѣ даждия. Тъй като всичкитѣ грижи, които има Събранието за намаление, се отнасятъ за прямитѣ даждия, понеже най-голѣмата мѫчнотия е въ събирането имъ, то ний трѣбва да намалимъ прямитѣ даждия, а да оставимъ непрямитѣ. Споредъ предположението, петото качество тютюнъ е оня, който най-много се харчи въ населението а приходътъ отъ него е най-голѣмъ. Тъй щото 2 гр. ако се намалятъ, ще правятъ доста крѫгла сума, съ която ще се нащърби областний бюджетъ. За това не трѣбва да намаляваме повече, защото ще направимъ ущърбъ на кассата. Ако бѣше друго-яче предложението, да стане по-висока продажната цѣна, нѣма какво да се каже; нъ мисля слѣдъ като приехме така, ще направимъ погрѣшка ако приемемъ предложението на Г. Величкова.

Предсѣд.: Подкрѣпя ли се поправката на Г. Величкова? (Подкрѣпя се само отъ 5 души) Пада.

Желае ли нѣкой да направи нова поправка? (Не желае).

Тогава пристѫпяме къмъ поименното гласуване на законопроекта.

Г. Секретаря ще прочете списъка.

Секр. Костовъ (чете):

Д-ръ Антониадисъ . . . . . за	Гендовичь . . . . . въздържамъ се
Аристагесъ . . . . . „	Гешовъ . . . . . за
Аргириадисъ . . . . . „	Гервасий . . . . . отсѫтствува
Бракаловъ . . . . . противъ	Герджиковъ . . . . . „
Бѣлчевъ . . . . . отсѫтствува	Григорий . . . . . „
Бехлюлъ Ефенди . . . . . за	Г. Груевъ . . . . . „
Бобчевъ . . . . . отсѫтствува	Гюмюшъ Герданъ . . . . . „
Бояджиевъ . . . . . за	П. Димитровъ . . . . . „
Вазовъ . . . . . „	Хр. Златаровъ . . . . . отсѫтствува
Величковъ . . . . . „	Д-ръ Калатиновъ . . . . . за

Ив. Кирковъ	за	Русковъ	отсѫтствува
Сюлеманъ Кюпрюлю	„	Серафимовъ	„
Костовъ	„	Стефановъ	за
Консоловъ	отсѫтствува	Стоиловъ	„
Кювлиевъ	отсѫтствува	Д. Стамбуловъ	„
Петракооглу	„	Р. Стамбуловъ	„
Матакиевъ	за	От. Тилевъ	„
Машевъ	„	Ив. Тонджоровъ	„
Маджаровъ	„	Епископъ Фрънческо	„
Мишковъ	„	Д-ръ Хакановъ	„
Мюфти ефенди	„	Христовъ	отсѫтствува
П. Наботковъ	отсѫтствува	Хюсеинъ Ефенди	за
Ив. Найденовъ	за	Юруковъ	отсѫтствува
Раввинъ Ефенди	отсѫтствува	Д-ръ Янковъ	за

Предсѣд.: Резултата на гласуването е слѣдующий: гласуватъ 30 души, 28 сѫ *за*, 1 *противъ* и 1 се *въздържа*. Закона се приема.

На третий днев. редъ е запитването на г. Наботкова. (Гласове: нѣма го)

Д. Стамбуловъ: Ползувамъ се отъ отсѫтствието на г. Наботкова да направа предложение на почит. Събрание, да отложи днев. редъ за да можатъ да се занимаятъ комисиитѣ съ своитѣ работи. Почит. Събрание вече 4—5 дена туря на днев. редъ прочитание рапорти на комисиитѣ, а тукъ никоя комисия не е прочела рапортъ. Днесь ще се занимаваме само съ запитвания, ще загубимъ деньтъ и ще се принудимъ да прекѫснемъ или вдигнемъ засѣданието, когато е непълненъ съставъ. Мнозина сѫ излѣзли да работятъ въ комисиитѣ. Утрѣ на днев. редъ споредъ Вѫтр. Правилникъ, е рапорта на прошетарната комисия, която не е разглѣдала нито едно прошение. Така щото ако днесь се прекѫснатъ разисквания и днев. редъ се отложи, ще се даде възможность на комисиитѣ да работятъ, за да иматъ приготвена работа за утрѣ.

Предсѣд.: Подкрѣпя ли се предложението на г. Стамбулова? (Подкрѣпя се). Моля, които сѫ за него да станатъ прави. (Болшинство). Приема се.

На днев. редъ въ идущето засѣдание ще слѣдва днев. редъ отъ днешното засѣдание. Само по-напредъ ще туря прочитанието рапорта на прошетарната комисия.

Моля г-да да заповѣдате въ комисиитѣ.

(Звъни) Засѣданието се вдига.

(Конецъ въ $2^1/_2$ часа).

Предсѣдатель: **Д-ръ Г. Хакановъ**

Подпредсѣдатели: **Д. Юруковъ**, **Д-ръ Янковъ**

Секретари: **Костовъ**, **Стоиловъ**

Началникъ на стенографическото бюро: **А. Безеншекъ.**